

Die Poorte

🏢 Organisatie

Ulrike Burki (2023)

Die Poorte was een Vlaamse uitgeverij en boekengilde die werd opgericht door de auteur Antoon Thiry. Die Poorte publiceerde een groot aantal volksboeken, waaronder ook heel wat vertalingen van buitenlandse literatuur.

Oprichting
1930

Stopzetting
1969

🕒 Leestijd: 4 minuten

Uitgeverij Die Poorte werd in 1930 gesticht door de schrijver en oud-activist Antoon Thiry. In 1933 richtte Thiry, met de steun van Arthur Boon en Eduard Amter, respectievelijk de voorzitter en algemeen secretaris van het Davidsfonds, ook een gelijknamige boekengilde op. Lezers die zich aansloten bij de boekengilde waren als het ware geabonneerd op het fonds van Die Poorte. In ruil voor acht frank per nummer – vier frank minder dan de prijs in de boekhandel – kregen de leden aanvankelijk twaalf en daarna acht nummers per jaar toegezonden.

In 1934 werd de samenwerking met het Dauidsfonds stopgezet, waarna Die Poorte van Leuven werd overgebracht naar Mortsel Oude-God en kortstondig werd geleid door de firma Thiry en Heyns (een samenwerking met de letterkundige Pol Heyns). Na 1935 kwam Die Poorte volledig onder het beheer van Thiry en zijn echtgenote Martha van Ael.

Fonds

In een programmaverklaring bij de oprichting van de boekengilde vatte Die Poorte de visie achter haar fonds nog eens samen. Bij de uitgeverij verscheen 'volkslectuur in den echten zin van het woord, die boeit en spant en u gevangen houdt en, mede door gelukkige verscheidenheid, uw geestelijke en moreele waarden ontwikkelt.' Tussen 1933 en 1954 verschenen binnen de boekengilde 133 boeken, waaronder een groot aantal vertalingen van buitenlandse literatuur. Die Poorte publiceerde vertalingen van onder meer Russische (Leo Tolstoj, Nikolaj Berdjajev, Nikolaj Gogol), Amerikaanse (Mark Twain), Engelse (Rudyard Kipling) en Scandinavische (Sigrid Undset, Per Hallström) auteurs. Daarnaast verscheen er ook werk van heel wat Vlaamse auteurs, zoals Lode Baekelmans, Urbain van de Voorde, Jozef Muls, Marnix Gijsen en Marcel Matthijs.

Zoals Thiry en Van Ael in 1943 in een kranteninterview in *De Gazet* lieten verstaan, stond het aandeel vertalingen het Vlaamse karakter van het fonds geenszins in de weg: 'Wij hebben gemeend met deze uitgeverij ons volk cultureel te kunnen dienen. [...] Voor de niet-Vlaamsche werken, dus de werken die moesten vertaald worden, werden geen vertalingen ergens uit het Nederlandsch (sic.) overgenomen. Dergelijke vertalingen stroken vaak niet met den romantischen aard van ons volk. Daarom werden alle buitenlandsche boeken, opgenomen in de boekengilde "Die Poorte" naar Vlaamschen aard vertaald'. Vlaamse auteurs als August Vanhoutte, Korneel Goossens en Frans Verschoren engageerden zich als vertalers voor Die Poorte.

Ondanks de nadruk op het zogenaamde Vlaamse karakter van haar uitgaven, zorgde de uitgeverij ook voor een afzetmarkt in Nederland. Vanaf 1934 ging Die Poorte een duurzame samenwerking aan met de N.V. Wereld-Bibliotheek in Amsterdam, die de meeste uitgaven van Die Poorte ook in haar eigen productie overnam. Vanaf de jaargang 1937-1938 kon het Nederlandse leespubliek ook rechtstreeks lid worden van de boekengilde.

Oorlog

Tijdens de Tweede Wereldoorlog begon Die Poorte met het uitgeven van een *Novellenbibliotheek*: een reeks goedkope boekjes, vandaag zouden we ze pocketboeken noemen, die aanvankelijk aan zes en later aan acht frank over de toonbank gingen. In deze periode begon de uitgeverij tevens met de publicatie van het cultureel-letterkundig tijdschrift *Westland*. Dit tijdschrift stond onder de redactie van de auteur en journalist Filip de Pillecijn, die lid was van het VNV en de DeVlag. Later werd De Pillecijn opgevolgd door **Bert Ranke**, die eveneens een DeVlag-medewerker was. Onder de invloed van De Pillecijn en Ranke voer *Westland* een duidelijke collaboratiekoers. Dat komt onder andere tot uiting in de pro-Duitse artikelen van de Antwerpse nationaalsocialist Herman van Puymbrouck.

Onder meer omwille van *Westland* kreeg de uitgeverij na de oorlog te maken met repressiemaatregelen. Het ministerie van defensie van besloot op 20 november 1944 om Die Poorte tijdelijk elke activiteit te verbieden. Thiry zelf verbleef drie jaar in de gevangenis. De veroordeling van Thiry en de tijdelijke opschorting van de uitgeefactiviteit van Die Poorte drukten het succes van de boekengilde nauwelijks. Bij de start van de jaargang 1950-1951 had Die Poorte al meer dan een half miljoen boeken verspreid in Vlaanderen.

In 1954, bij het overlijden van Antoon Thiry, werd de boekengilde opgedoekt. De uitgeverij van Die Poorte zou nog tot 1966, onder de leiding van Martha van Ael en haar zoon Peter Thiry, blijven voortbestaan. Onder hun beleid verscheen er heel wat poëzie in het fonds, waaronder werk van Ward Ruyslinck, Willem M. Roggeman en Herman J. Claeys.

Literatuur

- *Die Poorte* [programmaverklaring bij de eerste jaargang], 1933.
- *1ste Lustrum Album van de Boekengilde Die Poorte 1933-1938*, 1938.
- A. Maarten, Die Poorte, in: *De Gazet*, 21 oktober 1943.
- L. Simons, *Het boek in Vlaanderen sinds 1800. Een cultuurgeschiedenis*, 2013.